

Mestring og gode overganger

Hørselshemmede i utdanning og arbeid

**Nasjonalt konferanse om
inkluderende læringsmiljø,
20-21.okt. 2015, Universell**

Studenter med nedsatt hørsel

- overgang til høgere utdanning
- i høgere utdanning
- overgang til arbeidslivet

Innlegget vårt bygger på erfaringer fra
Extrastiftelsen-prosjektet Brått voksen

Kort om prosjekt Brått voksen 2012-2014

Brått voksens hovedmål var å myndiggjøre studenten til å analysere og ta kontroll over egen studiesituasjon.

”Jeg har jobbet hele tenårene med å late som og å skjule at jeg har nedsatt hørsel”.

Nå som student må jeg ta initiativ til hørselstiltak selv

Jeg må jobbe med egne strategier for å lykkes i studie- og arbeidsliv.

BRÅTT
VOKSEN?

Veien fra å ha en rettighet til å virkeliggjøre rettigheten i eget liv er krevende

- 1) Analyse av egne behov i ulike situasjoner
- 2) Forklare egne behov til omgivelsene
- 3) Få omgivelsene til å iverksette endring

Utfordringer i studiehverdagen

Hva oppleves vanskelig?

Våre kilder:

- Notater fra møtene vi har deltatt på med tilretteleggingskonsulentene
 - Notater fra våre individuelle veiledningssamtaler
 - Notater fra helgesamlingene våre
-

Det vi oftest har tatt opp på møtene med utdanningsinstitusjonene;

- Hørselstapets konsekvenser i ulike situasjoner i studiehverdagen.
 - Teleslynge og teknisk utstyr
 - Mikrofonbruk/høytalerbruk
 - Foreleseres/læreres stemmebruk
 - Foreleseres/læreres blikkontakt med studenten
 - Forelesningspresentasjoner legges ut på nett i forkant + gjerne papirkopi
 - Instruksjoner og beskjeder etc. gjøres skriftlig på tavle, læringsplattform el. lign.
 - Spørsmål "fra salen" gjentas
 - Temaskifter markeres
-

- Ro i undervisningsrommet
 - Gruppearbeid organiseres i små grupper (ca. 4-6 personer)
 - Grupperom
 - Lesesalsplass
 - Eksamenstilrettelegging
 - Unngå ”summing» om tema” i undervisningen
 - utfordringer knyttet til internasjonalisering
 - utfordringer knyttet til praksis
-

Punktlistene fra møtene er likevel ikke et tilstrekkelig svar på spørsmålet; Hva oppleves vanskelig?

Det å ta opp punktene kunne for mange oppleves som en uoverkommelig hindring.

Veien fra rettigheter til faktiske tiltak kan være enormt lang.

Hovedfunn fra Brått voksen

- Svært stort sprik i hvor godt studiehverdagen fungerer
 - Internasjonalisering av høyere utdanning er svært krevende
 - Stort underforbruk av mulige tilretteleggingstiltak
 - Skyldes både lite kunnskap om aktuelle tiltak og det at man er blitt ”brått voksen”
 - Veiledningsprosesser skaper konkrete endringer i studentens hverdag
 - Besøk av hørselsfaglig rådgiver på studiestedet fører til konkrete endringer
 - Svært positivt samarbeid med ulike høgskoler og universitet om tilretteleggingstiltak for den enkelte
-

Hvorfor oppleves situasjonen så vanskelig?

Den ikke-tilrettelagte studiesituasjonen

- Ønsket om å starte med «blanke ark»
 - Hørselstap er for mange en skambelagt funksjonsnedsettelse
-

En historie

Hørselstapets kompleksitet

- Audiologi
 - Hørselstekniske hjelpemidler
 - Faglige utfordringer
 - Pedagogiske utfordringer
 - Sosiale utfordringer
 - Psykiske utfordringer
-

Et hørselstap er...

- Et usynlig kommunikasjonshandikap

«Hindrer fullverdig tilgang til det kommunikative rom»

Grønlie, 2005

- En dramatisk funksjonsnedsettelse med store konsekvenser for individet
 - Situasjonsbetinget (sosial døvhet)
-

Psykososiale utfordringer

1. Hørselstap, høreapparat, uttalefeil → stigmatisering og skam
 2. Alltid anstrenge seg for å lytte/ oppfatte → slitenhet og stressnivå
 3. Stadig bevisførsel for egne evner og utfordringer → selvbilde
 4. Kommunikasjonsvansker – relasjonsvansker → sosial tilbaketrekning
 5. Opplevelse av ekskludering
-

Utfordring

- Askepropp
- <http://www.youtube.com/watch?v=V4OmB0Nd6l0>

Mestring

- knyttet til kommunikasjon

- Visuell informasjon
- Tilrettelegging for optimalt kommunikasjonsmiljø
- Involvere andre → forutsetter åpenhet

- Unngående strategier
 - Late som, gjette
 - Tilbaketrekning
 - Usynliggjøring
- For å unngå overbelastning av situasjon og relasjon.

NAV tilpasningskurs utvides med egne kurs for unge voksne ved Briskeby i 2015

INNHOOLD

- kunnskap om egen hørsel og konsekvenser av eget hørselstap i ulike situasjoner i studier, arbeids- og hverdagsliv
 - kunnskap om og vurdering av egne kommunikasjonsstrategier i ulike situasjoner i studier, arbeids- og hverdagsliv
 - kunnskap om hørselstekniske løsninger i ulike situasjoner
 - kunnskap om tilretteleggingstiltak som kan bedre egen studie- og arbeidshverdag
-

NAV tilpasningskurs....

INNHold (fortsatt)

- kunnskap om egne rettigheter
- systemkunnskap om tilretteleggingsansvar og prosedyrer: studiestedets ansvarsområde, NAVs ansvarsområde
- systemkunnskap om arbeidslivet: jobbsøkerprosessen, hvordan selge sin egen kompetanse?, Navs ansvarsområde
- Stressmestring og teknikker for avspenning

Oppfølgingskurs og individuell veiledning for å iverksette konkrete endringer i hverdagen

Gode råd

- Ikke undervurdere utfordringene
- Se på den du skal snakke med
- Demp bakgrunnsstøyen
- Snakk tydelig
- Demp farten
- Bruk gjerne kroppsspråk
- Bruk teknisk utstyr – hvis det finnes
- Dagsorden og referat er bra for alle
- Hold deg til temaet
- Snakk en av gangen
- Informasjon om studentens individuelle behov
- Oppfordre til åpenhet

***Takk for
oppmerksomheten***

Nytt veiledningstilbud!

**Tøft
studentliv?**

Gjør nedsatt
hørsel
studiehverdagen
vanskelig?

Vi kan hjelpe!
Klikk her for
å se hvordan!

BRISKEBY skole og
kompetansesenter as